

Županović, Lovro. 1985. "Glazbena komponenta starohrvatskih crkvenih prikazanja i najvjerojatniji autor sačuvanih napjeva" [Musical Component of the Old Croatian Miracle Plays and the Most Probable Author of the Preserved Melodies]. In *Dani hvarskog kazališta. Srednjovjekovna drama i kazalište. Eseji i građa o hrvatskoj drami i kazalištu*. Split: Književni krug, 486—503.

(Translated by Nina H. Antoljak)

PRISTUPI NARODNOM GLAZBENOM ŽIVOTU U DALMACIJI (HRVATSKA) U PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI

SAŽETAK

Namjera je ovog rada da prikaže različite pristupe, različite načine kojima su ljudi razolikih zanimanja prilazili narodnom glazbovanju i kakva su svjedočanstva ostavili o glazbenom životu pojedinih društvenih sredina u određenom vremenu. Vrste tih svjedočanstava vrlo su raznolike - od kratke nedokumentirane i neobrazložene informacije o činjenici da se pjevalo ili sviralo, od opisa kako se pjevalo ili sviralo, od podataka o tome tko se i kojim povodom glazbeno izražavao - do notnih zapisa napjeva i instrumentalnih melodija. U želji da upozori na pojedine karakteristične pristupe autor se ograničio na tri razdoblja, na 16., 18. i 20. stoljeće.

Prema rijetkim raspoloživim izvorima iz 16. stoljeća pristupe izvjestitelja označuje s jedne strane želja da što stvarnije i istinitije prikažu sam glazbeni događaj (odatle i dva Hektorovićeve notna zapisa napjeva i popratni komentari iz 1557. godine). S druge strane, drugom je zapisivaču glazbenog događaja iz toga vremena bio izvanglazbeni kontekst zabilježenog događaja važniji od glazbenih osobina događaja.

Raspoloživi izvori iz 18. stoljeća sadrže vrsne opise glazbenih pojava. Notni zapisi narodnih napjeva iz Dalmacije toga doba zasad još nisu otkriveni. Autor izlaže i interpretira primjere opisa crkvenog pučkog pjevanja na starom hrvatskom i crkvenoslavenskom jeziku (M. Karaman, *Del Clero Illirico*, rkp. iz 1740.—1742.) i potresanja glasom (ojkanja) u pripovjednim pjesmama (A. Fortis, *Viaggio in Dalmazia*, I., Venezia 1774. - i Lovrićeve *Bilješke o Putu po Dalmaciji opata Alberta Fortisa...*, Venecija 1776./Zagreb 1948.).

Dvadeseto stoljeće donosi različite pristupe istraživanju narodnog glazbenog života u Dalmaciji. Relativno širok pristup, koji uključuje i urbanu folklornu glazbu pokazuju V. Bersa (istraživanjima i zapisivanjima 1906.—1907.) i A. Dobronić (1907.—1909., 1935.—1939., 1946.—1949.) kao i V. Žganec (1962.). U skladu s povećanim zanimanjem za kulturu hrvatskog seljaštva u političkim prilikama dvadesetih i tridesetih godina, prevladalo je zanimanje za starije slojeve hrvatske folklorne glazbe i plesova. Taj se pristup u znatnoj mjeri zadržao i nakon 1945. u novom socijalističkom društvenom sustavu. Proširenje objekta etnomuzikoloških istraživanja na sve oblike narodnog glazbenog života sedamdesetih godina poprimilo je u osamdesetim godinama osnovne postavke antropologije glazbe.